

TOVĂRĂȘIA

Foaie economică, care cuprinde tot felul de povețe despre formarea și conducerea tovărășiilor economice.
Foaia oficioasă a „Centralei Tovărășiilor” și a însoțirii pentru „Asigurarea vitelor”, amândouă în Orăștie.
— Sfaturi pentru agricultură, meserii și negoț, și îndrumări pentru valorizarea produselor economice —

Adaus economic la „LIBERTATEA”.

Apare în 10, 20 și 30, a fiecărei luni.

Intocmită de VAS. C. OSVADĂ

Anul III.

ORĂȘTIE, la Anul-Nou 1908.

Nr. 2

Avem însoțire pentru asigurarea vitelor!

Anul-Nou care ne pășește în prag, noi cei-ce prin această foaie muncim în treburile economice ale poporului român din această țară, — avem cuvînt a-l saluta cu cuvinte vesele, zicîndu-i: Fii bine venit la noi! Mai bine venit ca ori-care an-nou de până aci, căci tu aduci poporului românesc, drept daruri, două așezăminte economice nouă, de cel mai mare folos pentru el, cari, bine primite și de popor, vor coperi cu balzam vindecător multe rane sîngerătoare pe trupul acestui popor! Tu An-nou aduci poporului român din această țară, pe lîngă Centrala pentru tovărășii, acum și Insoțirea pentru asigurarea economilor în contra pagubelor în vite!

Fii dară binevenit!

*

Joi, a treia zi de Crăciun, s'a ținut adecă la Orăștie, adunarea cea nouă pentru constituirea însoțirii pentru asigurarea vitelor, convocată de dnii Vas. C. Osvadă și Ioan Moța.

Au răspuns învîtării număroși fruntași ai satelor noastre de aproape și de departe. Insoțirea ocazională de asigurare a vitelor din Dobra, a trimis prin dl. L. Vraciu, o declarație, prin care vestește noua însoțire mare dela Orăștie, că îndată-ce aceasta își începe lucrările, însoțirea dela Dobra trece cu toți membrii săi în sinul nouăi însoțiri mari, contopindu-să în ea. Asta ca un bun augur și un încurajator salut!

*

Adunarea însași a decurs în modul următor:

Dl. V. C. Osvadă a deschis-o prin o vorbire, în care a arătat istoricul încercărilor făcute pentru a da poporului nostru o însoțire de asigurare contra pagubelor în vite. În vară (în August), am ținut tot aici o adunare și am primit statutele unei însoțiri pe temei de ajutor împrumutat, ci dl. ministru de agricultură nu le-a întărit. Că, zice ministrul, trebuie să puneți cauție 200.000 cor. cît cere legea comercială pentru însoțiri de asigurări de acest fel, și numai atunci veți primi întărire și slobozenia a putea asigura vitele oamenilor.

Noi n'avem azi de unde depune această sumă și așa tot dorul nostru de a face un mare bine poporului nostru, să înfunda iar în zădărnicie, în neputință.

Ci, în același timp chiar unii oameni de prin ministeriu ne-au arătat calea, pe care am putea ajunge să ne vedem înființată Insoțirea, anume: să ne punem în legătură cu „Reuniunea de asigurare din Pesta” (a cărei președinte e chiar ministrul Darányi), că aceea are cauția de 200.000 și prin o legătură de contract chibzuită împreună, s'ar putea să ne punem sub scutul cauției ei, și ea să ne dea coperirea de cauție, și așa avînd recerînța legii, să putem lucra dară și noi pentru poporul nostru la asigurarea cea prea folositoare a vitelor.

Ne-am și pus în înțelegere cu cei dela Reuniunea din Pesta și ei, cu destulă bunăvoință, au spus că ne stau într'ajutor. Să înființăm însoțirea ca despărțămînt deosebit al lor, stabilim

prin contract legăturile între însoțirea noastră și Reuniunea lor, și ei ne trec legal la tribunal Statutele, ca statutele unei secții.

Prin contractul ce am stabilit, Reuniunii din Pesta i-să vine dela noi o parte din taxele ce adunăm, primind și ea răspunderea a ajuta la plata pagubelor în caz de mare nenorocire (la epidemii mari).

Noi am aflat de bună această legătură, căci ne dă puțința de a începe odată lucrul bun. Insoțirea noastră va fi condusă de oamenii noștri, pe care îi vor alege adunările noastre generale. Reuniunea din Pesta își cere numai un loc de membru în direcțiune, unul în comitetul de supraveghere, pentru a putea avea și ea știre de aproape despre mersul lucrurilor. Incolo ne lasă deplină neatîrnare.

Dl. Osvadă prezintă apoi Statutele însași — sunt tot cele din vară, cu unele schimbări recerute de noua legătură, în nouă stare.

Din Statute reese apoi limpede frumosul plan după care a fost chibzuită această Insoțire, și anume:

Ea să întemeiază pe cercuri de asigurare. Unu, două, trei, cîte s'or înciripa. Un cerc are să cuprindă cam 3000 de vite, socotite în preț mijlociu, mai bune și mai slabe, în câte 300 cor. una, — așadar în un cerc vor fi vite asigurate de vre-o 900 mii cor. Tot omul cînd intră în Insoțire, își prețuește vitele după cît le știe vrednice, pe 200—300—1000 cor., înștiințîndu-le pe toate cîte are și cît le ține vrednice. Avînd pildele dela Chimitelnic, unde un singur sat are asigurate 100 de mii, apoi cele dela Pian și Dobra, cu cîte 70—80 mii, e sămîn că un cerc al Insoțirii noastre îl pot forma vre-o 10 comune mai bune, sau 20—25—30 mai slabe.

Plată pe an, nu să plătește aci nimic, ci numai atunci, cînd la un ortac din cele 10-20 sate, i-s'a întîmplat o pagubă, atunci tot omul plătește după tot 100 cor. ce are asigurate pe curtea sa, cite 5 fileri.

Un chip foarte drept de însărcinare. Cel sărac, care și-a asigurat două vacuțe de 200 cor., va plăti numai 10 fileri, cel bogat, după 1000 cor., va plăti 50 fileri, cel cu 2000 cor. 100 fileri.

Cînd nu-s pagube, nu plătește nimeni nimic.

La intrare însă în Insoțire, are a plăti tot omul, după fiecare 100 cor. ce asigură, odată pentru totdeauna, 50 fileri, ca taxă de primire în însoțire și ajutor la cheltuelile de întemeiere.

Să mai cere, ca tot omul ce vrea să se bucure de scutul apărător al acestei însoțiri, să se facă membru al ei, iar membru e acela care la 500 cor. asigurate, își ia o parte (cuotă) de 4 cor. dela însoțire, o mică acție adecă, prin care ajunge membru, dar' asta are a o plăti pe rînd în 4 ani de zile, în tot anul câte o coroană. Ci aceștia nu-s bani dați nimă-nui, ci cruțare pentru fiecare membru, și atunci cînd iese din Insoțire și-i capătă napoi. Până e membru însă, stau la însoțire, ca o mărturie că el e membru și primește pentru asta drepturi asupra Insoțirii: ia parte la adunările ei cu drept de vot.

Cînd unui soț din cerc i-să întîmplă pagubă în vite, fie prin moarte, fie prin schilăvire care face să nu mai fie vita de folos, — ies la fața locului îndată prețuitorii (biceșii) însoțirii, anume un trimis al comitetului, din centru, cu bărbatul de încredere din comună și cu un om al primăriei, și prețuesc paguba. Din cît au prețuit ei, să dă apoi pagubașului

în bani gata 80 la sută. Așadar la o pagubă de 100 zloți, omului i-să întorc 80, dar de 20 rămîne de pagubă.

Despre paguba întimplată, comitetul, adecă direcțiunea, dă de știre îndată tuturor satelor din cerc și omul de încredere de acolo vestește pe membrii din sat și aceia vin și își plătesc la omul Insoțirii, acolo în sat, cei 5 fileri după 100 de cor. asigurate a lor, ca ajutor pentru cel cu paguba din cerc. Acela trimite banii la centru.

Acesta e pe scurt temeiul pe care va lucra Insoțirea noastră. Ea va fi ușoară de purtat. că să ajutură mulți împreună.

Amănunte din Statute să vor da încă în foaia noastră „Tovărășia“, care va fi foaia oficială a Insoțirii și prin care să vor da toate știrile de lipsă membrilor.

În Direcțiunea Insoțirii să pot alege 10 inși (și unul a Reuniunii din Pesta). Adunarea dela Orăștie a ales numai 5, ca să fie cine să țină ședințele, iar pe ceilalți 5 îi va alege la vară, din acele părți, unde să vor ivi membri mai mulți și mai vrednici. Au fost aleși acum, ca întâia Direcțiune:

Vas. C. Osvadă, dir., economii Irimie Boca și Dumitru Rob, inv. dir. Const. Baicu și preotul I. Moța. Iar în comitetul de supraveghere 5: economul G. Gelmărean, preoții proprietari de vite Nic. Andrei și P. Lula, contabilul Simion Damian la revidarea de socoteli, și 1 loc e al Reuniunii din Pesta.

Să va alege apoi în *Comitetul bărbaților de încredere*: în fiecare comună unde vor fi asigurați, cite un membru, ca bărbat de încredere.

S'a avut în vedere la alegeri, să fie proprietari de vite sau bărbați cu interes deosebit pentru această însoțire. Așa să va purcede și în viitor.

Vestiți, fraților, poporului această veste nouă și bună pe care i-o aduce Anul-Nou! Că cel-ce vrea să se păzască de pagubă în vitele curții sale, de azi încolo o poate face pe ușor prin Insoțirea noastră dela Orăștie.

Înștiințările să se trimită la Administrația foii „Tovărășia“ în Orăștie (Szászváros), și în-

data ce sunt primele 3000 de vite înștiințate, — să decretează intrarea în lucrare, în viață, a Insoțirii!

Tot înainte...

Invălmășiți în lucru, ne-am trezit — ca pe neașteptate, în *al treilea an* de muncă și de zbateri, a căror roade — așa cum le știți, le trimetem cu drag cetitorilor nostri prin foaia „Tovărășia“.

Cînd am desfășurat pentru întâi dată steagul, — tremurător de mic ce era, ne apăsa greu simțirea, că atît de puțini erau cei-ce își luau osteneala să treacă cu ochii peste scrișele muncii noastre. Ogorul era înțelenit și a trebuit să tragem brazde grele, brazde multe, multe — ca să ne putem mîngăia ostenelele la vederea vre-unui surcel, purtător al nădejzii de roadă.

Azi?

Azi intrăm în munca, în lupta anului al treilea cu nădejdea, cu însuflețirea și încrederea, ce ți-o dă simțirea că alătura și în urma ta vin măreț, vin dornici de muncă și gata de luptă, sute și mii, — din toate colțurile de țară și din toate straturile de oameni. Și toți Români. Și toți cu un singur gînd, cu un singur dor, — să vedem neamul în înaintare, să-l vedem înșiruit în luptă, organizat în munca economică — mai ales prin tovarășii.

Și azi cînd avem cele două puternice temelii: Centrala Tovărășiiilor și Insoțirea pentru asigurarea viteplor, amîndouă izvorite din însuflețirea și cu sprijinul sătenilor nostri, călăuziți prin scrișele foaiei noastre „Tovărășia“, — azi cînd avem temelii pe care însuflețirea poporului și sfatul și munca deșteaptă a fruntașilor pot edifica mult și bine — azi intrăm cu drag în munca unui nou an, și azi nădejde avem, să putem munci prin foaia noastră „Tovărășia“ încă mulți ani cu bine și cu spor.

Greul muncii însă d'acici înainte începe. Ori cît de cu drag purtăm însă acest greu, știm că singur nu-l putem duce. Nici nu avem să-l ducem. Căci pe steagul nostru „Tovărășie“ e scris — d'aceia și aici la munca asta cu toți cei buni, cu toți cei însuflețiți — în tovarășie vrem să fim.

Sprijiniți dar foaia voastră și ca să-i ajutați și redactarea: scrieți-ne tot ce vedeți vrednic în satele voastre, — în tre-

buri de agricultură, de meserii de negoț și mai ales despre tovarășii. Cereți-ne sfatul, dați-ne sfatul — ca așa întovărășiți să putem merge înainte, să desfășurăm tot mai larg și să filfăim tot mai măreț mindrul steag al tovarășiiilor.

Cine va urma sfaturilor bune și va munci cu rîvnă, cu rînduială și sub aripile ocrotitoare organizației economice prin tovarășii, de bună seamă va avea în totdeauna: An nou fericit!

Vasile C. Osvadă.

Reuniunea rom. de agricultură din comitatul Sibiiului.

I.

Reuniunea română din comitatul Sibiiului și-a ținut adunarea generală anuală, după-cum am amintit, la 29 Decembrie, în comuna Cilnic, de lingă Sebeșul-săsesc.

Din raportul amănunțit, ce l'a prezentat adunării, harnicul secretar, vedem cu bucurie că Reuniunea aceasta agricolă, lucrează cu zel și pricepere, ce ar face mîndrie ori cărei reuniuni de acest fel.

Numai cît lucrări atît de vrednice să fie urmate de toți Românii, fie prin reuniunile economice, fie sub scutul „Asociațiunii“, prin despărțămintele sale, am dori să ajungă la cunoștința publicului mai în proaspăt și nu cu întîrzieri de aproape un an, dela încheierea anului, despre care să raportează.

Știm că și la Reuniunea aceasta ca și la cele mai multe așezăminte ale noastre sunt cite unul ori doi, însuflețiți, ceilalți ajută cu vorba — și dacă totuși cerem publicarea mai la vreme a rapoartelor anuale atît de instructive, o facem în convingerea, că și prin aceasta s'ar ajuta mult la ajungerea mai lesnicioasă a scopurilor ce le urmărim pe terenul economic.

Dar în sfîrșit, datele și espunerile din raportul cătră adunarea generală a Reuniunii de agr. din Sibiiu, — ori cît de tîrziu ne-au sosit, ele formează un prețios material și un vrednic îndemn pentru toți Românii din toate părțile.

Un singur lucru e cu care nu ne putem împăca și acela e, perderea nădejzii conducătorilor Reuniunii, în roadele muncii, care să cere în jurul formării de tovarășii agricole.

Asta o vedem cu părere de rău la pagina 9 a raportului, unde să zic următoarele:

„Din cauza cheltuelilor de tot mari, ce să cer la alcătuirea »Tovărășiiilor agricole« cu firme improtocolate și din cauza greutăților tehnice, ce le întimpină societarii la conducerea lor, nici în anul 1906 n'am stăruit pentru înființarea de tovarășii, proprii zise. În schimb am îndemnat, ca proprietarii să se

asocieze între sine și să se provadă cu mașini și unelte economice“.

La aceste spuse să ni-să ierte o frățească observare.

Dacă cei-ce doresc să alcătuiască tovarășii agricole au la îndemină sfatul și proiectul de statute, nu înțelegem ce fel de cheltueli de tot mari ar putea fi cu improtocolarea firmei.

Și apoi de sigur că asocierea cea mai temeinică, cea mai traînă și mai ducătoare la scop, o asigură tovarășiiile cu firma improtocolată, după-ce numai atunci să pot bucura de favorurile și drepturile, ce le cheazășuește legea societăților comerciale, între care înșiră și tovarășiiile agricole și ori-ce tovarășie economică.

Spesele ce sunt cu improtocolarea, nu sunt așa grozave (în cazul cel mai rău 80—100 cor.), ca să ne spărie și nu îndreptătesc pe conducătorii unei reuniuni mari și valoroase, ca cea din Sibiiu, ca să spună, că din cauza speselor nu mai mîncăsc pentru alcătuirea de tovarășii. Căci greutățile tehnice de care să pomenește, sunt ele și la însoțirile Raiffeisen și la asocierile ocazionale și la ori-ce muncă economică organizată.

Acum cînd cu multe ostenele, s'a pornit nizuința și cererea de a avea tovarășii sătesti, nu înțelegem și credem că nu e potrivit să deznădăjduim în putința de a alcătui tovarășii.

Nu spesele de improtocolare și greutățile tehnice, dar' celelalte multe greutăți a înființării de tovarășii trebuie învinse cu străduință de fer, ca azi-mîne să putem vedea toate satele noastre, înzestrate cu tovarășii, care, mai ales pentru neamul nostru, sunt azi singurul mijloc de a ne organiza și a ne întări economicăște.

După aceste observări frățești, care, credem, că în loc să supere, vor mări dorul de muncă a vrednicilor conducători ai Reuniunii române de agricultură din Sibiiu, — ne întoarcem la datele, ce le găsim în raportul anual al acestei reuniuni.

Reuniunea a avut la sfîrșitul anului 1906, de tot 841 membri, dintre care: 3 fondatori, 1 onorar, 11 pe viață, 816 ordinari și 10 ajutători.

Averea Reuniunii să urcă la frumoasa sumă de 17 mii 58 cor 28 fileri, iar averea fondurilor administrate de reuniune, a fost de 3 mii 868 cor. 76 fileri, — în total dar' la Reuniune a fost avere de 20 mii 927 cor. 04 fileri.

În afară de această avere, Reuniunea mai are un întreg muzeu mic de lucruri de-ale industriei de casă (păpuși, cusături, etc.).

Averea prețuită a Reuniunii, e așezată în:

11 scrisori fonciare dela „Albina“, în sumă de K 10.000—4 acții K 3750

Cărți, coale de contabilitate, albumuri, războaie, modele, etc. . K	5065—
Cuptorul de uscat prune „Cazenille“ din Săliște K	650—
Groapa de mușchiu, plug, colecții agricole, dulap, cadre, icoane, altoi, etc. K	1053:40
Bani în număr . . . K	252—
Total dar' K 17.058.28	

Dintre fonduri, cel mai mare e „Fondul comitatului pentru prăsirea de vite“, în sumă de 2013 cor. 40 fil și fondul expoziției anuale, de 1613 cor. 19 fil.

Comitetul central al Reuniunii e compus din 7 funcționari și 10 membri. Prezident al Reuniunii e dl Pant. Lucuța, căpitan pens. și cassar consistorial, iar' secretar e dl Victor Tordășian, asesor consistorial și prezidentul vrednic al „Reuniunii meseriașilor din Sibiu.

(Va urma.)

Roata vremii.

— Spicuri și ocoșeli. —

Românilor din Comlăușul-mare nu le mai trebuie școală românească, căci au hotărât în sinodul lor bisericesc, că nu o pot susține.

Adecă nemai putînd da sufletelor și inimilor lor hrană învățaturii românești, — le lasă să se stingă, să moară pentru neam. Ce fericiți ar fi azi Comlăușenii, dacă tot cu acelaș prilej și tot cu aceeași judecată ar fi putut hotărî în sinod, că »deoare-ce sunt săraci, lipsiți pămîntului, plini de lux și de scăderi — cum o spune teologul d'acolo, dl P. Ardelean, — nu mai dau hrană nici trupului. Nu mai mîncă și nu mai cheltuie pe îmbrăcăminte«. Ce sat fericit ar fi Comlăușul ăla — în urma unei astfel de hotărîri!

Dar nouă, d'aici de departe ni-să pare că tocmai pentru mai buna hrană trupeză a unora și pentru neînțelegerile altora s'a adus hotărîrea cu pricina, hotărîrea de-a lăsa pe drumuri să moară sufletul și inima și mintea românească.

Păcat și rușine.

*

În Sibiu să află un pictor de biserici și auritor, cu numele George Bendorfean. Acest Român publică prin gazetele noastre, mai nou în „Tribuna“, un anunț »prin care face reclamă cinstitei sale meserii. Ca reclama să fie mai luată la ochi, folosește și un clișeu, ce reprezintă pe un pictor cu fața sfîntă. Din capul acestui sfînt să desfășoare două pantlici, pe care sunt întipărite vorbele „Templo m festés“.

Dacă-i sfînt, — sfînt să fie, ear dl Bendorfean să știe atita omenie, ca atunci cînd el ca Român cere sprijinul Românilor — să le găsească cel puțin românește. Un clișeu cu slova românească or fi vrednici doar și Români, — dela un meseriaș român, ce le cere sprijinul.

La urma urmelor nu ar fi fost grozav de greu, nici „Tribunei“ să pretindă alt clișeu, — să-l scape pe om de rușine.

*

Decînd magnatul Szemere Miklos, a tras în jocul de cărți, de pe groful Potocsky peste un milion — și în Ungaria s'a pornit mișcarea, ce agită pentru dedarea popoului — să înțelege — maghiar, să învețe să tragă la țintă. Ca la vreme de primejdie să știe și acesta trage din pușcă, cel puțin așa cum a știut Szemere să tragă din cărți.

Mișcarea pentru împretinirea cu tragerea la țintă, — amenință să cucerească țara. Căci între apostolii ei s'a înșiruit cu vrednicie, de care noi nu suntem pizmuitori, și dl Dr. Barbul Jenő — român — să vede tras și el. În numărul de Crăciun a foii pentru arta bucătăriei și a rîntășului „Házartás“, dl Jenő să sufucă înspăimîntător și indeamnă însufletit pentru tragerea la țintă, și așa glăsuște într'un loc: „Ca în toate mișcările patriotice așa și în popularizarea tragerii la țintă, — muierile au rolul principal, — zice dl Barbul, și apoi continuă, „și eu cred că nepoatele grațioase a le unei Dobó Katicza și Lorántffy Zsuzsana (eroine maghiare) vor ști să-și crească copiii, așa ca să-și cunoască și datorințele — pe lingă drepturile ce le știu“.

Pare-că simțim sbîrnăitul gloanțelor pornite de nepoții nepoatelor eroinelor maghiare. Și-l vedem pe dl Barbul în frunte, incunjurat de toate gospodinele maghiare, care cetesc foaia »Házartás« și iară să pot însufleți de însufletirea dlui Jenő.

Ar fi o porneală teribilă: și cu puști, și cu linguri de rîntăș și cu copiii de crescut, peste tragerea la țintă, și cu bîrdițe și șurtă de bucătărie.

Grozav, frate grozav, doar mai grozav ca aceea că dl Barbul pe lingă toată țîntășia dsale, putea să rămînă Român — b'aremi în foaie culinară și alătura cu katiczele maghiarilor să fi pomenit și de scărișorenele noastre, de Pelagia Roșu dela Fintinele, de mama lui Ștefan-cel-Mare și cîte alte sublimе eroine române!

Ori poate dl Barbu nu d'aceia-i Jenő, ca să fi auzit că și noi am avea eroine...

În sfîrșit dl Barbu, — ori cum ar fi, — amenință să facă carieră splendidă. Doar a început dela culina găzdoaielor maghiare. Puținul de până acum, va crește grozav, căci minunate pot fi culinele nepoatelor și a nepoților marilor Zsuzsane — pentru toți cîți au numai stomach bun...

Statutele

însoțirii

„Tovărășia Centrală“.

(Urmare).

§. 18.

Membrul eschis își pierde ori-ce drept față de tovărășie — afară de dreptul de a-și pretinde și a-și primi valoarea nominală a quotelor subscrise, deplin solvite.

§. 19.

Drepturile membrilor, eser-ciate prin adunarea generală, sunt în deosebi următoarele:

a) are drept, să pretindă solvirea dividendei după quotele ce le are solvite deplin, — în mărimea și în timpul fixat de adunarea generală;

b) are drept de vot hotărîtor în adunarea generală;

c) în cazul licuidării Tovărășiei, are drept la averea aceleia — în proporția quotelor ce posedă și în conformitate cu hotărîrea adunării generale.

VI. Organismul însoțirii.

§. 20.

Afacerile și viața întregă a însoțirii să conducă, administrează și regulează prin:

a) adunarea generală,

b) direcțiune și

c) comitetul de supraveghiere.

A) Adunarea generală.

§. 21

Adunarea generală este ordinară și extra-ordinară și să ține în Orăștie. Adunarea generală ordinară să ține în fiecare an în primul cuartal al anului. Adunări generale extraordinare să convoacă în următoarele cazuri:

a) cînd direcțiunea sau comitetul de supraveghiere află de lipsă.

b) Cînd o adunare generală ordinară decide ținerea aceleia;

c) cînd să impune prin dispozițiile §-ului 195 al legii comerciale ung.;

d) cînd o cer cel puțin 10 membri, sau mai mulți, cari la olaltă reprezintă prin quotele ce le au o terțialitate a capitalului însoțit. În cazul acesta este a să arăta direcțiunii în scris — cu cel puțin 30 zile înainte de adunare — motivele și scopul, pentru care să cere adunarea. Cînd adunarea conchemată în modul arătat sub d), constată că motivele binevoitoare însoțirii n'au impus

convocarea — speșele adunării generale le supoartă conchemătorii.

§. 22.

Convocarea adunărilor generale o face direcțiunea sau, în cas de lipsă, comitetul de supraveghere prin publicarea convocatorului în ziarul oficial al însoțirii foaia economică „Tovărășia“ din Orăștie, cu cel puțin 8 zile înainte de termenul la care e fixată ținerea adunării. În convocare sunt a să arăta și obiectele puse la ordinea de zi și adunarea numai asupra acestor obiecte poate lua hotărîri obligatoare.

(Va urma.)

„Pentru cărți și pentru costume naționale...“

Tinerii meseriași români din Murăș-Uioara, au arangiat, a doua zi de Crăciun, o petrecere, din a cărei venit curat, cumpără cărți și costume naționale.

Costume naționale, ca să dovedească și la vedere, că sunt și vreau să fie fii vrednici ai neamului; și cărți, cărți românești, ca să-și lumineze mintea, să-și înmulțască învățătura — ca de folos să fie și fală să facă neamului nostru.

Nu știu cîți din cetitorii acestor rînduri cunosc orașelul Murăș-Uioara—Ocne, cum îi zice poporul de p'acolo. Eu îl cunosc și am trecut de multe-ori p'acolo. Și tocmai că îl cunosc, mă gîndesc cu drag la însufletirea ce a pornit pe tinerii meseriași d'acolo să caute mijloace ca să-și cumpere costume naționale și cărți românești!

În Murăș-Uioara sunt ocnele de sare ale statului și pe lingă asta încă o mare fabrică de sodă.

Approape întreg orașelul — și la suprafață, nu numai în adîncimile cu sare e averea statului. Unde puni picior e mai tot al statului. Viața e ungurească, stăpînirea e ungurească. Și abia nu sunt oameni dintre care locușe acolo să nu fie ori băeși, ori legați de ocne sau de fabrică.

Cei-ce cunosc acest orașel de mult l'or fi șters din catastirul vieții românești — cu toate-că băstinașii au fost și mai sunt așa cum sunt Români.

Cine s'ar fi putut gîndi, că în Uioara să mai fie azi meseriași români, ce adună obolul unei petreceri, ca să-și cumpere cărți și costume naționale!

Dar — s'a rupt ghiața, ca să vedem și noi și alții, că singele apă nu să face, ori cît îl vei amesteca, ori cît îl vei si!ui la fund, ori cît te vei trudi.

Meseriașii români din M.-Uioara si-au păstrat limba, și-au păstrat dragostea de neam și nizuesc în spre înaintarea națională.

Laudă lor și curaj și muncă pentru viitor, dorim să-și i-a din lauda ce li-să dă, — pe dreaptă vrednicie.

Iar' noi — noi, care arătăm celor ce nizuesc pentru maghiarizare, zădărnicia muncii lor — noi din

zoria mîndră dela Murăş-Uioara, să culegem o învăţatură şi un îndemn:

Să învăţăm dela meseriaşii din Uioara pe ce să cheltuim banii rămaşi de pe la petreceri; să învăţăm, că nouă ne este scumpă tagma meseriaşilor, care şi în mijlocul străinătăţii ştie şi are putere să se arete şi să lucre ca Român.

Indemnul nostru să fie apoi să preţuim cu întreagă inima tagma meseriaşilor, — căci un meseriaş bun şi la locul lui, totdeauna face cît ori-care trăitor prin cântălării.

Ivirea meseriaşilor români dela M.-Uioara, să ne fie apoi mai pe sus de toate, o chemare sfîntă pentru a face tot ce ne stă în putinţă să ne cunoaştem, meseriaşii noştri de pe întreg pămîntul românesc. Să-i cunoaştem, — ca să-i sprijinim.

Căci de-om rămînea tot unul cite unul, să nu ştim unii de alţii — aproape va fi vremea, cînd n'or mai fi meseriaşi români, ce să facă petreceri pentru-ca din venitul lor să cumpere costume naţionale şi cărţi, cărţi româneşti.

STIRI

Măestru român — distins.

Guvernul e hotărît să deschidă în ţară mai multe cursuri, şcol. speciale, în care să se poată învăţa mai cu temei şi mai ca lumea, felurile meşteşuguri. Pentru viitorii profesori şi învăţători ai acestor şcoli s'a deschis în Budapesta un curs pregătitor, la care guvernul a chemat pe cei mai iscusiţi măestri să înveţe, ca apoi la rîndul lor ei să fie învăţătorii în şcolile de meserii. Intre aceşti măestri, a fost chemat şi dl Justin Olar, măestru păpuşar şi directorul tovărăşiei de valorizare a păpuşarilor din Arad.

Felicităm cu drag pe dl Olar, pentru cîntea ce face meşteşugului românesc şi am dori mult să dea prilej vre-unui scriitor la gazetele româneşti să spună şi publicului nostru atît despre tovărăşia pe care o conduce cît şi despre lucrări, ce ating cîntea-i măestrie!

O nouă tovărăşie de arîndat pămîntul s'a alcătuit în comuna Brogyán din comitatul Bors, cu sprijinul „Uniunii proprietarilor maghiari“ din Budapesta. Noua tovărăşie va lua în arîndă şi va împărţi membrilor săi moşia principesei de Odenburg, din hotarul comunei Brogyán. Uniunea din B.-Pesta ţine în seamă moşia, ce ar fi de dat în arîndă tovărăşilor de acest fel, ca şi prin asta să înlesnească şi să ajute formarea de tovărăşii de arîndare — obştii, după cum să numesc în România şi după cum le-om numi şi noi d'aci înainte.

Ca să facem şi noi un început, şi până la inactivarea Centralei noastre, rugăm pe toţi care ştiu moşii de arîndat — să ne încuviinţeze — ca noi, apoi la rîndul nostru, să înlesnim alcătuirea

de tovărăşii săteşti pentru arîndarea pămîntului.

Exportul bucatelor din România. Intre speculanţii, ce nizuiau să urce preţurile bucatelor, s'a făcut vorba, că guvernul României, de frica foametei, a oprit să se vîndă bucate şi peste graniţele ţării. În urma acestor ştiri, ministrul de finanţe a României, desminte hotărît şi cu asprime ştirea aceasta mincinoasă. Dacă cu asta n'au nimerit: vor ghici speculanţii aştia alta şi mai şi. Căci speculaţia lor e soră bună cu minciuna. D'aceia nu trebuie să le credem tot ce spun.

La Reuniunea meseriaşilor români din Blaj să ţin lanţ, folosi-toarele prelegeri. Pe lângă arătările cu schiopticonul şi apoi declamări etc., — în seratele din urmă au ţinut prelegeri dl Dr. Cheţan, profesor, despre „Lupta pentru existenţă“ şi dl profesor O. Prie, despre „Arta creştină“. Cele multe — înainte!

Reuniunea meseriaşilor din Bistriţa — după cum scrie „Rev. Bistr.“ — şi-a ţinut Dumineca trecută a III-a şedinţă literară, în prezenţa unui număr public de dame şi domni. După-ce dl Dr. P. Olteanu şi-a sfîrşit tractatul din istorie a urmat o interesantă disertaţie a dlor Bunea şi Trifan, ambii meseriaşi. Aceşti harnici tineri au vorbit cu pricepere despre viaţa meseriaşilor, descriind cu multă competenţă lipsurile, năcazurile şi scăderile meseriaşilor noştri, îndemnîndu-i la solidaritate şi iubirea de neam şi lege. Au fost ascultaţi cu atenţiune şi răsplătiţi cu multe aplauze. Ne-a delectat apoi dşoarele Radu şi vre-o cîţiva domni meseriaşi cu frumoase cîntece româneşti, precum şi cu vre-o cîteva declamări potrivite. Am observat că întră membrii Reuniunii domneşte o dispoziţie laudabilă de muncă, un interes deosebit pentru limba şi cultura românească; deo Dzeu ca aceste sentimente bune să fie statornice şi să servească de laudă şi cînte tinerei noastre Reuniuni. Faptul că în şirul prelegătorilor de data asta şi-au luat loc şi dintre meseriaşi, ne înveseleşte foarte mult şi trimeten caldele noastre felicitări pentru potrivitul început. Am dori ca la toate prelegerile de acest soi să se dea prilej, să se înlesnească şi spusele celor pentru care să ţin prelegerile. Căci numai aşa ne putem apropia şi mai bine înţelege — unii cu alţii.

Intrebări şi răspunsuri

Intr. 4.: Am 500 litri vinars rafinat (sligoviţă) curat de prune bistritene, — unde faşi putea vinde?

P. G. inv. în B.

Răsp.: Sligoviţa să vinde per litergrad, — după conţinutul de alcool şi nu cu litrul. Trimite o muştră de 1—2 deciltri, la adresa V. C. Osvadă în Hunedoara — poate

că-i găsim cumpărător. Vinurile sunt în preţ dela 50—80 fileri pe litru.

Intr. 5.: 1) Unde a-şi putea căpăta bumbac cu pachetele? 2) De unde să cumpăr miere de stup? 3) De unde să cumpăr esenţă pentru beuturi?

Ioan Citirigă în Győ-Tölgyes.

Răsp.: Pentru bumbac să scrii ori la I. Comşia şi fiu în Sălişte (Szeben megye), ori la Ioan I. Vulcu în Orăştie (Szászváros). Miere de stup poţi cumpăra dela dl învăţător G. Bălţean din Zsidovár, kilogramul cu 1 cor. Esenţă de liqueruri, rachiu şi rum, găseşti la dl Cornel Demeter, apotecar în Orăştie (Szászváros).

Intr. 6. Am soie şi nu ştiu cum să o fac de mîncare. Dacă n'am învăţat meşteşugul, numai așa din capul meu lucru, — pot să mă înştiinţez la fisolgăbirul?

Abonat Nr. 2511.

Răspuns: Pentru întrebunţarea soiei îţi dă desluşiri dl Ignat Borza, cantineur în Alba-Iulia (Gyulafehérvár, vár). Pentru meşteşugul de măsăsar (astăluş) numai așa poţi avea concesiie (iparigazolvány), dacă poţi adeveri că ai fost ucenic, în vreme de 3 ori 4 ani şi apoi ai fost eliberat de calfă. Altfel nu poţi căpăta. Aşa zice legea industrială! Fotografia o capeţi înapoi.

Intr. 7. În anul 1904 şi în satul nostru s'a adus cucuruz dela stat. Unii au plătit — alţii nu, şi birăul zice că nu trebuie să plătească toţi, căci şi așa jumătate din bani rămîn satului, căci statul a dat de cînte cucuruzul. Să poate asta, şi dacă da, cui îi să iartă plata?

Vas. Marc în Ciu.

Statul n'a dat nimănui cucuruz de cînte. A dat oamenilor cucuruzul, ca să-l plătească mai tîrziu, în rate, fără camete. Prin urmare toţi trebuie să-l plătească. Cine nu-l plăteşte va fi de sigur esecuat. Ca să ştiţi ce şi cum stă lucrul la DV., la cea mai apropiată adunare de reprezentanţă (comitet), să ceară unul dintre membri desluşiri amănunţite despre treaba cu cucuruzul şi judele ori notarul e dator să spună ce-i. Dacă nu vrea — arătaţi-l la alişpanul, în scris, după-ce pentru plata cucuruzului, satul întreg e răspunzător — prin reprezentanţă.

Să caută:

— Caut cumpărător la 500 litri şlivovit (rachiu) curat de prune, rafinat.

— Tot la mine „mere de Bulzeşti, soiul foarte fin!

Nicolae Giurgiu Raibu, ec.
Bulzeşti, p. Körösbánya

Să găseşte:

— 7—8 vagoane de fîn, mai de cai, decît de vite. A să adresa direct dlui Ioan Muntean a lupului în Nagy Oklos (comitatul Turda-Arieş)

— Un vagon de ovăs, 100 măji

metrice, prima calitate. Să mi-se deede oferte.

Ioan Andronesi, econ.
Oláh-Szt-György.

— Am de vîndut 2 vagoane de cucuruz, — 150 măsuri (à 20 litre) de mici. Cer oferte şi preţuri.

Mihai Cristun
Gerlistye up. Krassova.

POSTA REDACŢIEI

Dlul Barbu Nicolae în Szepsi Szt. Gy. Bani cu întăbulare poţi căpăta cel mult numai până la jumătatea preţului moşiei. De ai putea face vre-o învoială cu proprietarul. Ori mai bine însoţiţi-vă 2 ori trei inşi, şi împărţiţi moşia, — după cînta putere aveţi. Însoţindu-vă poate V'am putea ajuta. Să ne scrii.

Dlul Petru Călămar în Cs. Te rugăm să ne scrii încă odată mai, desluşit, că nu putem şti din scrisul D-Tale, ce doreşti să vinzi şi ce să cumperi. Scrie-ne mai pe larg şi — dacă poţi mai cetet.

Dlul Vasile Nicoruţa, preot în Cusuiş. În cel mult 5—6 zile primiţi răspuns amănunţit. Scuzaţi în tîrzierea, dar suntem grozav ocupaţi.

Dlul Romul Ciolănescu în Seciani. Intrebă pe proprietar, de preţ şi eventual de alte condiţii, şi apoi ne răspunde în grabă.

Dlul Ioan Banu în Henedorf. Ai dreptul să o pîreşti pentru conurbare în posesiune, dacă crengile dau pe locul D-Tale. Altcum nu.

Dlul Ioan Chibclean. Noi nu ştim nici un loc potrivit pentru D-Ta. Scrie şi la „Meseriaşul“ în Lugoş — poate pe acolo să fie.

Dlul Ioan Muntean în O. Scrie şi la Neumann Testvérek în Arad şi trimite-le în un sac, o muştră.

Dlul A. Răchitan în F. Nu ştim.

Dlul E. Bârsan în Paloş. Rog a trimite 1 cor. 10 fileri, căci de așa sume mici nu putem ţinea socoteli.

Dlul Sava Molin în Cirnecea. Trimiteţi 1 cor. 60 fileri şi primiţi broşurile „Legea Tov. şi Băncile populare“ din care puteţi lua îndrumările de lipsă pentru înfiinţarea de tovărăşii. Cînd veţi fi pregătiti terenul, să ne scrieţi şi vă stăm întru ajutor.

Dlul Teodor Toder. Contractul poate fi şi româneşte şi ungureşte. Copia e pentru folosinţa membrilor. Registrele trebuincioase le puteţi cumpăra dela Administraţia „Libertăţii“. Cînd prin registru e tras „şnur“ (sfoară) care vine sigilată, cînd să stampilează timbrele — să zice „şnuruit“. Ce s'a ales cu vînderea pădurii? Scrieţi-ne, vă rugăm şi iertaţi pentru întîrzierea noastră.

Ds. Dlul Dr. H. C. în T. Regretăm, dar oamenii noştri nu la astfel de moşie reflectează. O ţinem însă în evidenţă, — poate convine altora.

Dlul Simion C. în S. Scrie atunci la librăria Krafft — dacă ai noştri n'au ştiut să ostenească ei până acolo. Ori apoi poţi scrie şi la „Reuniunea rom. de agricultură“ în Sibiu.

Dlul Dumitru Iridon în Apold. Scrie de-a dreptul dlui Alexandru Herlea în Vinerea (Felkenyer, per Alkenyer), ori apoi la dl Simion Damian, funcionar la „Ardeleana“ în Orăştie.